

Päihteitä käyttävän ihmisen hyvä hoito – toimenpidekoodeilla työn sisältö näkyväksi

MITÄ?

Päihteistä ja riippuvuuksista aiheutuviin ongelmiin ja sairauksiin hoitoa ja kuntoutusta tarvitsevia ihmisiä ja heidän läheisiään kohdataan monenlaisissa sosiaali- ja terveystaloudissa. Työn sisältö saadaan näkyväksi toimenpidekoodeilla. On tärkeää, että eri sosiaali- ja terveystaloudissa tehdään kirjaukset samoilla koodeilla, jotta tiedot ovat yhteisesti käytettävissä.

Psykiatrian, mielenterveys- ja päihdehäiriöiden hoidon toimenpidekoodeja on uudistettu vuoden 2022 alusta. I-ryhmän aiempi nimi ”Psykiatrian toimenpiteet” on nyt ”Psykiatrian, mielenterveyspalveluiden ja päihdetyön toimenpidekoodit”. Samanlainen toiminta saa saman toimenpidekoodin sekä perusterveydenhuollossa että erikoissairaanhoidossa. Tämän vuoksi aiemmin käytettyjen koodien numeroita ja nimiä on osin muutettu ja yhtenäistetty. On tärkeää päivittää yksiköiden kirjaamisohjeet uudistetun I-ryhmän toimenpidekoodien mukaisiksi ja ryhtyä käyttämään niitä päihdehoidon kirjaamisissa.

MIKSI?

THL – Toimenpideluokituksen mukainen toimenpidekoodien käyttö antaa ICD-10 diagnooseja tai ICPC2-käyntisyitä tarkempaa tietoa hoidon sisällöstä. Toimenpidekoodien käyttö jäsentää hoitoa potilaalle ja häntä hoitavalla ammattilaisella.

Toimenpideluokituksen avulla voidaan seurata potilaan hoidon sisältöä. Organisaatiossa tietoa voidaan hyödyntää kehittämisessä ja johtamisessa. Tietoa julkaistaan valtakunnallisesti esimerkiksi THL:n tietokantaportteissa, kuten Perusterveydenhuollon avohoidon toimenpiteet. Tietoja hyödynnetään myös sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimuksessa.

MITEN?

Jokaisella käynnillä tai hoitajaksolla toteutetaan yleensä yksi tai useampi toimenpiteeksi luokiteltava toiminta. Keskeisimmät toimenpiteet tulee kirjata diagnoosien, käyntisyiden sekä muiden asiakirjamerkintöjen ohella myös THL – Toimenpideluokituksen koodeilla.

Kirjaamisen käytännöt vaihtelevat eri alueilla. Organisaatioilla on usein omia kirjaamisohjeita. Selvitä, miten organisaatiossasi on ohjeistettu päihdehoidon toimenpiteiden kirjaaminen ja päivitä kirjaamisohje vuoden 2022 toimenpidekoodien mukaiseksi.

Osassa perusterveyden yksiköistä saattaa olla käytössä THL – Toimenpideluokitusta suppeampi PTHAVO – Perusterveydenhuollon avohoidon toimintoluokitus (SPAT). Sen sijaan olisi hyvä siirtyä käyttämään kattavampaa THL – Toimenpideluokitusta. Muutos vaatii monialaista työskentelyä, jota varten kannattaa koota työryhmä organisaation esimiehistä ja tietojärjestelmänsä asiantuntijoista. Muutos voi edellyttää tietojärjestelmien sisällön päivittämistä, henkilöstön koulutusta ja seurantatiedon hyödyntämisen kehittämistä.

Esimerkkejä toimenpidekoodien käytöstä

Alla on kuvitteellinen potilas, jonka hoitoprosessin yhteydessä on kuvattu THL – Toimenpideluokituksen koodoja. Kyseessä on ensimmäistä kertaa päihdehoitopalveluihin tuleva henkilö, jolla on alkoholin ja kannabiksen käyttöä. Hoito aloitetaan avohoidossa, josta potilas siirtyy ympärivuorokautiseen hoitoon, jonka jälkeen avohoito jatkuu.

Mitä tehdään	Toimenpiteen pitkä nimi	1.1.2022 voimassa oleva I-koodi (vastaava SPAT-koodi, jos on olemassa)
Potilas hakeutuu päihdepoliklinikalle. Hoitaja haastattelee ja arvioi hoidon tarpeen, tekee alkometritestin (puhallustesti), AUDIT-testin ja strukturoidun kannabiskyselyn (esim. CAST) sekä selvittää lastensuojeluilmoituksen tarpeen.	Muu psykiatrian, mielen terveyden- tai riippuvuuksien tutkimus	▶ IBZ98
	Alkometriseulonta	▶ IBZ14 (SPAT1265)
	Alkoholin ongelmakäytön strukturoitu kartoitus	▶ IHA10 (SPAT1273)
	Muu lastensuojelu-arvio	▶ IHA12 (SPAT1273)
	Kannabiksen käytön strukturoitu kartoitus	▶ IBC98
Lääkäri tutustuu hoitajan keräämiin esitietoihin, haastattelee ja tutkii potilaan ja aloittaa avovieroituksen.	Somaattinen tutkimus kun hoidetaan mielen terveys- tai päihdehäiriötä	▶ IBZ02
	Vieroitushoito	▶ IFC03 (SPAT1274)
Vieroitushoidon seurantakäynnillä seuraavana päivänä potilas puhalttaa promilleja alkometriin ja hänet ohjataan laitospäihdehoitoon.	Alkometriseulonta	▶ IBZ14 (SPAT1265)
	Vieroitushoito	▶ IFC03 (SPAT1274)
Potilas on ympärivuorokautisessa vieroitushoidossa.	Vieroitushoito	▶ IFC03 (SPAT1274)
Laitosmuotoinen vieroitushoito jatkuu päihdekuntoutuksena.	Päihdekuntoutus	▶ IFC07 (SPAT1227)
Avohoidosta osallistutaan laitoksessa olevan potilaan verkostoneuvotteluun.	Jatkohoidon konsultaatio mielen terveys- ja päihdehäiriön hoidossa	▶ IAA02
Hoito jatkuu avohoidossa. Siihen voi sisältyä esimerkiksi terapeuttisia keskusteluja omatyöntekijällä, ryhmämuotoista hoitoa, hoitosuunnitelman laadinta ja seuranta, ajoterveysten seurantakäynnit.	Terapeuttinen keskustelu	▶ IHZ05 (SPAT1240)
	Muu matalan kynnyksen ryhmähoito	▶ IHZ29
	Hoitosuunnitelma mielen terveys- ja päihdehäiriön hoidossa	▶ ICB01
	Hoitosuunnitelman seuranta mielen terveys- ja päihdehäiriön hoidossa	▶ ICB03
	Päihdelääketieteellinen ajoterveystilan arviointi	▶ IBC13

Toimenpidekoodeilla päihdehoidon monipuolinen sisältö näkyväksi

Lisätietoja

www.thl.fi/paihdehoito/kirjaaminen
www.thl.fi/puheeksiotto
THL – Toimenpideluokitus
www.thl.fi/tietokantaraportit

Yhteystiedot

Margareeta Häkkinen
Yliääkäri, etunimi.sukunimi@thl.fi
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
thl.fi | @THLorg